

2. Methodologie: aangepaste raming van de toegevoegde waarde en de investeringen tegen lopende prijzen van de niet-financiële ondernemingen voor het laatste jaar

2.1 Toegevoegde waarde niet-financiële vennootschappen (S.11)

2.1.1 Methode klassiek constant staal S.11 (werkwijze gevolgd tot vorig jaar)

De toegevoegde waarde tegen lopende prijzen van S.11 (voor de meeste bedrijfstakken¹) wordt, voor het laatste jaar, geraamd via een constant staal van jaarrekeningen. Dit is een populatie van vennootschappen waarvoor een jaarrekening beschikbaar is in twee opeenvolgende boekjaren (jaar t-2 en jaar t-1) die 12 maanden beslaan en afgesloten werden tussen september en maart². Dit staal wordt opgemaakt begin augustus van het jaar t.

De raming via een constant staal is nodig omdat 1/3 van de ondernemingen hun jaarrekening niet neerleggen binnen de wettelijk voorziene termijn (7 maanden na afsluiting van het boekjaar).

De toegevoegde waarde voor het jaar t-1 wordt bekomen door de (gekende) toegevoegde waarde voor het jaar t-2 te extrapoleren via groeipercentages die worden afgeleid uit het constant staal. Deze berekening gebeurt per bedrijfstak (ongeveer 120 SUT-takken).

In een volledig schema wordt de toegevoegde waarde bepaald als:

$$70/74 - 740 - 6061 - (640/8 - 640) - (8002 + 649 + 669) - 695$$

70/74 - 740:	bedrijfsopbrengsten excl. bedrijfssubsidies;
60/61:	verbruik van goederen en diensten;
640/8 - 640:	andere bedrijfskosten excl. belastingen en taksen op de bedrijfsuitoefening;
8002 + 649 + 669:	geactiveerde oprichtingskosten excl. herstructureringskosten ³ ;
695:	uit te keren winst aan bestuurders of zaakvoerders (tantièmes) ⁴ .

In een verkort schema wordt de toegevoegde waarde bepaald als:

$$70/74 - 60/61 - (640/8 - 640) - 695$$

70/74 - 60/61 is de brutomarge en is een verplichte vermelding in de verkorte schema's;
640 wordt geraamd via de verhouding 640/(640/8) uit de volledige schema's.

De toegevoegde waarde van het jaar t-2 is gekend: B1g (t-2)

Uit de aggregaten berekend per SUT-tak worden groeivoeten berekend:

p = groeipercentage van de bedrijfsopbrengsten (70/74-740) in de volledige schema's;

b = groeipercentage van de toegevoegde waarde in de volledige en verkorte schema's.

1. In bedrijfstakken waarin veel VZW's actief zijn worden andere ramingmethodes gebruikt. Dit is bijvoorbeeld het geval voor NACE 85 (gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening), NACE 91 (diverse verenigingen), NACE 92 (recreatie, cultuur en sport) en NACE 93 (overige diensten). Ook de cijfers van de landbouw, bosbouw en visserij in de sector niet-financiële vennootschappen (S.11) steunen niet op jaarrekeningeninformatie.

2. Uiteraard sluiten de meeste ondernemingen af op 31 december doch dit is geen wettelijke verplichting.

3. De rubrieken 649 en 669 zijn negatief.

4. Vanuit de optiek nationale rekeningen leveren bestuurders en zaakvoerders dienstenprestaties aan de ondernemingen waarin ze een mandaat uitoefenen. De uitkeringen/betalingen die hiermee samenhangen dienen dus te worden verwerkt als intermediair verbruik.

De toegevoegde waarde van het jaar t-1 wordt geraamd via het constant staal:

$$B.1g(t-1) = B.1g(t-2)*(1+b)$$

De productie wordt geraamd via informatie uit de volledige schema's¹:

$$P.1(t-1) = P.1(t-2)*(1+p)$$

Het intermediair verbruik wordt afgeleid per saldo:

$$P.2(t-1) = P.1(t-1) - B.1g(t-1)$$

De berekening steunt op de hypothese dat de ESR 1995-aggregaten (P.1, P.2, B.1g) op dezelfde manier evolueren als de bedrijfsopbrengsten, het verbruik van goederen en diensten en de toegevoegde waarde zoals deze kunnen worden afgeleid uit de jaarrekeningen.

Omdat de gewichten van de SUT-takken in de totale populatie niet noodzakelijk gelijk zijn aan deze in het constant staal voor het jaar t-2, kan de groei van de toegevoegde waarde in S.11 afwijken van de groei van de toegevoegde waarde in het constant staal.

2.1.2 Problemen klassiek constant staal

Het probleem met de methode van het constant staal is dat er enkel informatie wordt gebruikt van ondernemingen die in twee opeenvolgende jaren actief zijn.

Een groep ondernemingen die nog actief waren in t-2 hebben evenwel hun activiteit gestopt in t-1 en een groep ondernemingen begint zijn activiteit voor de eerste keer in t-1. *Per definitie* zitten deze ondernemingen niet in het constant staal. Door de informatie van ondernemingen die buiten het constant staal vallen niet te verwerken kan een loutere raming via het constant staal vertekende resultaten opleveren. We illustreren dit aan de hand van een voorbeeld.

De toegevoegde waarde in t-2 (1.048) wordt gerealiseerd door 3 groepen van ondernemingen:

G1: ondernemingen opgericht in de loop van t-2 en ondernemingen die hun activiteit in de loop van t-2 of t-1 hebben stopgezet;

G2: ondernemingen die al minstens twee jaar bestaan en waarvan de jaarrekeningen zijn opgenomen in het constant staal;

G3: ondernemingen die al minstens twee jaar bestaan en waarvan de jaarrekeningen niet zijn opgenomen in het constant staal (niet of laattijdig neergelegd).

Wanneer de raming over t-1 wordt gemaakt (in het derde kwartaal van het jaar t) is de toegevoegde waarde van elk van deze groepen voor het jaar t-2 gekend.

Stel dat de groei van de toegevoegde waarde in het constant staal - dat 2/3 van de totale toegevoegde waarde in t-2 vertegenwoordigt (G2) - 5 pct. bedraagt. De geschatte waarde van de toegevoegde waarde in t-1 bedraagt dan 1.100 (1.048*1,05).

1. De omzet is een facultatieve vermelding in de verkorte schema's; slechts 25 pct. van de ondernemingen vermeldt deze. De verkorte schema's vertegenwoordigen slechts 23 pct. van de totale toegevoegde waarde in de sector niet-financiële vennootschappen (S.11).

TOEGEVOEGDE WAARDE (KLASSIEK CONSTANT STAAL)

	t-2	t-1
G1	73	76
G2	700	735
G3	275	289
G4 (nieuwe ondernemingen)	-	0
Totaal	1.048	1.100

Deze benadering is problematisch omdat:

- aan de ondernemingen met een a-typisch demografisch profiel (opgerichte en stopgezette ondernemingen) (G1) een groei wordt toegekend die representatief is voor ondernemingen met een normaal demografisch profiel (ondernemingen die al gedurende een langere tijd actief zijn);
- de activiteit van nieuw opgerichte ondernemingen (G4) niet expliciet in rekening wordt gebracht.

De hypothese waarbij de activiteit van de ondernemingen die niet in het constant staal zijn opgenomen (G3) dezelfde groei kennen als deze uit het constant staal (G2) kan niet worden hard gemaakt doch is evenmin onwaarschijnlijk.

2.1.3 Principe verbeterd constant staal

In het derde kwartaal van het jaar t, beschikken we over informatie m.b.t. de activiteit van ondernemingen die in de loop van t-1 en t-2 hun activiteiten hebben stopgezet of werden opgericht. Deze bedragen worden als dusdanig gebruikt (G1 en G4). Per saldo resulteert dit in een hoger cijfer voor 2006 (+19). Deze raming is beter omdat ze de toegevoegde waarde van nieuw opgerichte en stopgezette ondernemingen expliciet raamt en de extrapolatie via het constant staal beperkt tot de groep van ondernemingen die minstens al twee jaar actief zijn (en niet tijdig een jaarrekening hebben neergelegd).

TOEGEVOEGDE WAARDE (VERBETERD CONSTANT STAAL)

	t-2	t-1
G1	73	55
G1a	33	45
G1b	10	0
G1c	30	10
G2	700	735
G3	275	289
G4	0	40
Totaal	1.048	1.119

Opmerking: G1a: ondernemingen opgericht in de loop van t-2
G1b: ondernemingen stopgezet in de loop van t-2
G1c: ondernemingen stopgezet in de loop van t-1

2.1.4 Resultaten 2005/2006

Bijna 12 pct. van de toegevoegde waarde in de sector niet-financiële vennootschappen (S.11) wordt niet geraamd via jaarrekeningeninformatie maar steunt op andere bronnen (exogeen gedeelte). De groei in deze takken wordt geraamd op 5,2 pct. in 2006.

De bedrijfstakken die via het constant staal worden geraamd kennen een groei van de toegevoegde waarde van 5,6 pct.¹

De extrapolatie van ondernemingen behorende tot G1 zou, volgens de oude methode, aanleiding hebben gegeven tot een groei van 6,1 pct. wat ongeveer even veel is als de groei van het constant staal².

In totaal zouden we via de oude methode dus een groei van 5,6 pct. hebben geraamd.

TOEGEVOEGDE WAARDE GERAAMD VIA «GEWOON CONSTANT STAAL»

(miljoenen euro's)

	2005	2006	06/05
Exogeen	19.487	20.505	1,052
Lopend	144.776	152.946	1,056
Opgericht/stopgezet	1.194	1.266	1,061
Totaal	165.457	174.718	1,056

Bron: INR

Een expliciete raming van de toegevoegde waarde 2006 van recent opgerichte en stopgezette vennootschappen resulteert in een cijfer dat bijna 800 miljoen euro hoger ligt in vergelijking met het cijfer geraamd volgens de oude werkwijze. Hierdoor komt de totale groei 0,5 procentpunt hoger uit dan volgens de methode «gewoon constant staal».

TOEGEVOEGDE WAARDE GERAAMD VIA «VERBETERD CONSTANT STAAL»

(miljoenen euro's)

	2005	2006	06/05
Exogeen	19.487	20.505	1,052
Lopend	144.776	152.946	1,056
Opgericht/stopgezet	1.194	2.062	1,727
Totaal	165.457	175.514	1,061
Vershil		796	

Bron: INR

1. Hierbij werden de evoluties uit het constant staal gecorrigeerd voor opslorpingen en splitsingen en werden de onwaarschijnlijk hoge overige bedrijfsopbrengsten (rubriek 74) in de jaarrekening 2006 van een grote onderneming naar beneden aangepast. Deze correcties leiden ertoe dat de groei van de toegevoegde waarde daalt van 6,8 pct. in het oorspronkelijk constant staal naar 5,6 pct. in het gecorrigeerde constant staal.
2. Omdat de verdeling van de toegevoegde waarde over bedrijfstakken van opgerichte en stopgezette ondernemingen niet dezelfde is als van de lopende ondernemingen is er een verschil tussen de groei van de toegevoegde waarde in het constant staal (5,6 pct.) en de geëxtrapoleerde groei van de toegevoegde waarde van de opgerichte en stopgezette ondernemingen (6,1 pct.).

In volgende tabel worden de detailcijfers voor nieuw opgerichte en stopgezette ondernemingen weergegeven. Indien jaarrekeningen beschikbaar zijn steunt de berekening op deze bron (kolom JR) . Bij afwezigheid van jaarrekeningen gebeurt de berekening via de BTW.

De toegevoegde waarde van in de loop van 2005 opgerichte vennootschappen wordt geschat op 463 miljoen euro voor dat jaar. In 2006 stijgt dit bedrag tot 1.378 miljoen euro. De toegevoegde waarde voortgebracht door in de loop van 2006 opgerichte ondernemingen bedraagt 506 miljoen euro.

Ondernemingen die in de loop van 2005 of 2006 werden stopgezet, realiseerden 781 miljoen euro toegevoegde waarde in 2005 en 219 miljoen euro in 2006.

De netto-impact van deze door demografische ontwikkelingen gestuurde evoluties is dus sterk positief: de toegevoegde waarde van deze populatie ondernemingen stijgt met 69 pct.¹

In totaal ligt de toegevoegde waarde van de niet- financiële vennootschappen geraamd volgens de nieuwe methode 796 miljoen euro hoger (= 2.062 - 1.266) dan volgens de oude methode.

TOEGEVOEGDE WAARDE VAN S.11-ONDERNEMINGEN MET A-TYPISCHE DEMOGRAFISCHE KARAKTERISTIEKEN

(excl. exogeen geraamde bedrijfstakken, miljoenen euro's)

	2005			2006			verschil	
	JR	BTW	totaal	JR	BTW	totaal	miljoenen euro's	pct.
Ondernemingen opgericht in 2005	362	100	463	891	487	1.378	915	
Ondernemingen opgericht in 2006	0	0	0	296	210	506	506	
Ondernemingen stopgezet in 2005	68	195	263	0	0	0	-263	
Ondernemingen stopgezet in 2006	241	277	517	25	194	219	-298	
Totaal oprichtingen	362	100	463	1.187	696	1.884	1.421	307 pct.
Totaal stopzettingen	308	472	781	25	194	219	-562	-72 pct.
Toegevoegde waarde in administratieve aggregaten	671	573	1.243	1.213	890	2.103	859	69 pct.
Toegevoegde waarde volgens ESR 1995			1.194			2.062		73 pct.

Bron: INR

2.2 Toegevoegde waarde zelfstandigen (S.14)

De raming van de toegevoegde waarde voor het laatste jaar gerealiseerd door zelfstandigen steunt op de BTW (voor BTW-plichtigen) en op diverse andere indicatoren voor de niet-BTW-plichtige zelfstandigen (medische beroepen, juridische beroepen, zaakvoerders, ...), de landbouwers, de financiële hulpbedrijven en het huispersoneel. De raming van de huren is eveneens gebaseerd op specifieke informatie.

De raming van de BTW-plichtige ondernemingen werd aangepast en houdt voortaan ook rekening met de activiteit van nieuw opgerichte ondernemingen². Deze realiseerden 166 miljoen euro toegevoegde waarde in 2006.

Ten gevolge van aangepaste berekeningsmethodes ligt de voor 2006 geraamde toegevoegde waarde bij de niet-financiële ondernemingen (vennootschappen en zelfstandigen) dus 962 miljoen euro (= 796 + 166) hoger dan vroeger.

1. Of 73 pct. na transformatie van de administratieve aggregaten in ESR95-aggregaten. Dit cijfer ligt veel hoger dan de groei van 6 pct. volgens de methode van het niet-verbeterde constant staal.

2. Tot vorig jaar was dit niet het geval omdat de berekening steunde op evoluties geraamd uit de BTW aangiften van 2005 en 2006 doch beperkt tot de ondernemingen opgenomen in het repertorium van 2005.

2.3 Investerings niet-financiële vennootschappen (S.11) en zelfstandigen (S.14)

2.3.1 Werkwijze gevolgd tot vorig jaar

De investeringen in materiële vaste activa voor het laatste jaar worden bekomen door de bedragen t-2 te laten evolueren met de groei van de investeringen volgens de BTW. Deze raming gebeurt per bedrijfstak doch enkel voor de ondernemingen opgenomen in het repertorium t-2. Hierdoor worden de investeringen van nieuw opgerichte ondernemingen niet in rekening gebracht.

2.3.2 Aangepaste werkwijze

Voor vennootschappen die al een jaarrekening hebben neergelegd over 2005 en 2006¹ wordt de jaarrekening (rubriek 8169) gebruikt i.p.v. de BTW (rubriek 83) bij de berekening van de evolutiecoëfficiënten. Hierbij wordt al geanticipeerd op de werkwijze in een definitief jaar (t-2).

De investeringen gerealiseerd door in de loop van 2006 nieuw opgerichte ondernemingen worden hieraan toegevoegd.

Op deze manier steunt de raming van de investeringen voor het laatste jaar al gedeeltelijk op jaarrekeningeninformatie (waarvan de kwaliteit beter is dan de BTW) en worden de investeringen van nieuw opgerichte ondernemingen expliciet in rekening gebracht.

2.3.3 Resultaten 2005/2006

AANGEPASTE WERKWIJZE INVESTERINGEN IN MATERIËLE VASTE ACTIVA (P.511)

(S.11 en S.14 excl. woongebouwen, miljoenen euro's)

		2005	2006	06/05
Ondernemingen opgenomen in repertorium 2005				
Evoluties uit BTW	83_BTW			
S.11		27.413	28.429	1,037
S.14		1.885	1.877	0,996
Totaal		29.298	30.306	1,034
Gecombineerd BTW/JR ¹				
S.11	8169_JR	26.927	27.622	1,026
S.14	83_BTW	1.885	1.877	0,996
Totaal		28.812	29.499	1,024
Raming investeringen 2006				
	P.511_2005	groei	P.511_2006	
In repertorium 2005				
S.11	32.520	1,026	33.359	
S.14	2.103	0,996	2.094	
Totaal	34.623	1,024	35.453	
Nieuw opgerichte ondernemingen				
S.11			916	
S.14			139	
Totaal			1.055	
Bestaande en nieuwe				
S.11			34.275	1,054
S.14			2.233	1,062
Totaal			36.508	1,054

Bron: INR

¹ Houdt ook rekening met een specifieke correctie voor aangekochte schepen.

Het gecombineerde gebruik van jaarrekeningen en BTW, na correctie van de cijfers voor de aankoop van schepen, levert een groei van de investeringen op van 2,4 pct. wat lager is dan de evolutie uit de BTW (3,4 pct.). Dit percentage wordt toegepast op het bedrag van de investeringen van 2005 uit de nationale boekhouding (P.511).

In totaal hebben nieuw opgerichte ondernemingen voor 1.055 miljoen euro geïnvesteerd in 2006.

In totaal levert dit een groei op van 5,4 pct. waarvan meer dan de helft op rekening komt van nieuw opgerichte ondernemingen.

2.4 Algemene test op de plausibiliteit van de investeringscijfers

De cijfers m.b.t. de investeringen werden vanaf 2004 fors herzien. Een deel van deze herziening heeft te maken met aangepaste cijfers voor de woongebouwen – update van de prijs- en hoeveelhedeninformatie vanaf 2004 – een ander deel hangt samen met de introductie van definitieve investeringscijfers van de ondernemingen voor het jaar 2005 en aangepaste cijfers voor het laatste jaar (cf. supra).

In onderstaande tabel wordt nagegaan of de (gereviseerde) cijfers langs de kant van het gebruik coherent zijn met deze langs de aanbodzijde (productie en invoer). De vergelijking wordt gemaakt voor de investeringen excl. software en registratierechten¹.

Investeringsgoederen worden aangeboden door Belgische (productie) en buitenlandse ondernemingen (invoer). Een deel van de nationale productie komt niet op de Belgische markt terecht doch wordt uitgevoerd. Indien (ingevoerde of nationaal geproduceerde) investeringsgoederen worden aangekocht via de groothandel is de handelsmarge die de groothandelaar realiseert ook vervat in de aankoopprijs van het investeringsgoed.

Een klein deel van de door de groothandel aangekochte investeringsgoederen komt in zijn voorraden terecht². We veronderstellen dat 100 pct. van de output van de vermelde bedrijfstakken op investeringsgoederen slaat (met uitzondering van de bouw: 60 pct.). Er wordt eveneens verondersteld dat er geen investeringsgoederen worden geproduceerd in andere bedrijfstakken. Uiteraard stemt dit niet overeen met de werkelijkheid; dit is echter een benaderende hypothese.

Alhoewel er in de praktijk nogal wat ruis op de aanbodcijfers zit, blijkt toch dat aanbod en gebruik in absolute bedragen dicht bij elkaar liggen (resp. 60,1 en 58,9 miljard euro in 2006).

Ook de jaar-op-jaar evolutie van aanbod en gebruik sluit vrij goed op elkaar aan.

Dit lijkt er toch op te wijzen dat het beschikbare statistische materiaal inzake aanbod en gebruik van investeringsgoederen – dat op een onafhankelijke manier door verschillende instanties is gecompileerd – onderling coherent is en vrij gemakkelijk kan ingepast worden in het raamwerk van de nationale rekeningen.

1. Een groot deel van de investeringen in software slaat op zelf geproduceerde software (wat neerkomt op een imputatie langs de kant van de productie en de bestedingen voor dezelfde bedragen) en de registratierechten worden niet in rekening gebracht omdat hier geen productie of invoer tegenover staat.

2. Vermits nog niet alle jaarrekeningen over boekjaar 2006 zijn neergelegd kunnen de handelsmarges en de voorraadwijzigingen in NACE 518 nog niet worden geraamd. Voor de oefening gaan we uit van identieke cijfers voor 2005 en 2006.

AANBOD EN GEBRUIK VAN INVESTERINGSGOEDEREN

(miljoenen euro's)

		2003	2004	2005	2006
Totaal Investerings (P.51)		51.657	56.767	61.347	65.685
waarvan software		3.049	3.402	3.496	3.785
waarvan registratierechten		2.219	2.410	2.882	3.141
Investerings excl. software en registratierechten		46.389	50.955	54.969	58.760
Aanbod-en gebruik van investeringsgoederen (excl. software)	bron				
Productie in bedrijfstakken die investeringsgoederen produceren ¹	NR	42.556	45.986	48.543	53.367
Handelsmarges geproduceerd door NACE 518 (+) (volledige schema's)	BA	5.828	5.516	5.930	5.930
Invoer diensten bouw (+)	BB	871	906	698	717
Uitvoer diensten bouw (-)	BB	1.731	1.520	1.532	1.706
<i>Netto-uitvoer diensten bouw</i>	<i>BB</i>	<i>860</i>	<i>614</i>	<i>834</i>	<i>989</i>
Invoer uitrustingsgoederen (+)	EX	18.609	21.162	23.277	22.652
Uitvoer uitrustingsgoederen (-)	EX	18.966	19.760	20.888	20.818
<i>Netto-uitvoer uitrustingsgoederen</i>	<i>EX</i>	<i>357</i>	<i>-1.402</i>	<i>-2.389</i>	<i>-1.834</i>
<u>Aanbod investeringsgoederen</u>	NR/BB/EX	47.167	52.290	56.028	60.142
<i>Evolutie (pct.)</i>			10,9 pct.	7,1 pct.	7,3 pct.
P51 excl. registratierechten en software	NR	46.389	50.955	54.969	58.760
P52 investeringsgoederen ²	BA	51	104	131	131
<u>Totaal gebruik</u>		46.440	51.059	55.100	58.890
<i>Evolutie (pct.)</i>			9,9 pct.	7,9 pct.	6,9 pct.
<i>Evolutie aanbod min gebruik</i>			<i>0,9 pct.</i>	<i>-0,8 pct.</i>	<i>0,5 pct.</i>

Bronnen: NR nationale rekeningen, BA balanscentrale, BB betalingsbalans, EX buitenlandse handel.

¹ 28A1, 29B1, 29C1, 30A1, 33A1, 34B1, 35A1, 45A1_E1

In de takken van de bouw wordt slechts 60 pct. van de productie meegerekend (m.u.v. 45C1: 100 pct.); de rest gaat naar P.2 (intermediair verbruik) of naar P.3 (consumptieve bestedingen).

² We veronderstellen dat alle voorraadwijzigingen van aangekochte goederen in NACE 518 op investeringsgoederen slaan.

Opmerking: SUT-tak	NACE
28A1	281_284
29B1	292
29C1	293_296
30A1	30
33A1	33
34B1	342_343
35A1	351_353
45C1	4523_4525

2.5 Conclusie

De raming van de eerste voorlopige jaarcijfers - die verschillen van de kwartaalrekeningen - in de productieoptiek (toegevoegde waarde) en de bestedingsoptiek (investerings) werd aanzienlijk verbeterd.

De aangepaste methode houdt expliciet rekening met evoluties die worden geïnduceerd door oprichtingen en stopzettingen van ondernemingen. Hierdoor worden systematische vertekeningen bij de raming van de cijfers voor het laatste jaar opgevangen.

Per saldo levert de aangepaste werkwijze significant hogere cijfers op in de twee invalshoeken.

De prijs- en hoeveelheidsinformatie die bij de raming van de investeringen in woongebouwen wordt gebruikt, werd eveneens geüpdatet vanaf 2004 met een belangrijk opwaarts effect op het bedrag van deze bestedingen.

De nieuwe investeringscijfers zijn coherent met de overige macro-economische statistieken: uit een rudimentaire aanbod- en gebruikbenadering blijkt dat zowel het niveau als de evolutie van het aanbod en het gebruik van investeringsgoederen goed bij elkaar aansluiten.